

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการแพทย์แผนไทย

จัดทำข้อมูลโดย
กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบูรณ์

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือมรดกอันล้ำค่าที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ความคิด และกระบวนการจัดการปัญหาของชาวตำบลไระสะท้อน ที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน องค์ความรู้เหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิต แต่ยังเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง และเอกลักษณ์ให้กับชุมชนของเรา

องค์การบริหารส่วนตำบลไระสะท้อน ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ สืบสาน และส่งต่อองค์ความรู้ดังกล่าว ไม่ให้เลือนหายไปตามกาลเวลา จึงได้ดำเนินการจัดทำ “ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลไระสะท้อน” ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลด้าน [ใส่ประเภท เช่น หัตถกรรม, เกษตรกรรม, ประเพณีวัฒนธรรม ฯลฯ] อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ประชาชน เยาวชน และผู้สนใจ ได้ใช้เป็นแหล่งอ้างอิงและศึกษาเรียนรู้ได้อย่างสะดวกและทั่วถึง

การรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความร่วมมืออันดีจากเหล่าปราชญ์ชาวบ้านและผู้อาวุโสในพื้นที่ทุกท่าน ที่ได้กรุณาถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์อันเป็นต้นทุนทางปัญญาที่ประเมินค่าไม่ได้ องค์การบริหารส่วนตำบลไระสะท้อน ขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลชุดนี้ จะเป็นก้าวสำคัญในการสร้างความภูมิใจในท้องถิ่น และเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อน การพัฒนาตำบลไระสะท้อนให้เติบโตอย่างยั่งยืนสืบไป

ผู้จัดทำ

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ข้อมูลพื้นฐาน

*****

1. ชื่อโครงการ/กิจกรรม/กลุ่ม

แนวคิดแผนไทย

2. ที่ตั้ง

บ้านเลขที่ 8 หมู่ที่ 4 ตำบลไโรสะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

3. ผู้ประสานงาน

นายชวน เขียมละฮอง

4. เบอร์ติดต่อ

081 - 1980247

5. ความเป็นมา

สำหรับการดำเนินงานการแพทย์แผนไทยของ คุณชวน เขียมละฮอง ในฐานะหมอพื้นบ้านหรือผู้ทรงภูมิปัญญาในตำบลไโรสะท้อนนั้น การรวบรวมข้อมูลหมอพื้นบ้านต้องอาศัยความละเอียดอ่อน เนื่องจากการส่งต่อวิชาความรู้เฉพาะทาง แนวทางการจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

1. รูปแบบการวินิจฉัย (Diagnostic Methodology)

หมอพื้นบ้านแต่ละท่านจะมี "วิธีการตรวจ" ที่เป็นเอกลักษณ์ ควรบันทึกรายละเอียดว่าท่านใช้หลักการใด

การแตะ/จับชีพจร: ท่านมีการจับชีพจรเพื่อดูธาตุเจ้าเรือน (ดิน น้ำ ลม ไฟ)

การสอบถาม/สังเกต: การสอบถามอาการแบบเฉพาะของท่านมีลำดับอย่างไร (เช่น การดูสีผิว, การดูลักษณะลิ้น หรือการซักประวัติความเป็นมาของโรค)

2. องค์ความรู้ด้านสมุนไพรและการปรุงยา (Herbal Pharmacopoeia)

นี่คือส่วนที่สำคัญที่สุดของงานแพทย์แผนไทย ให้บันทึกเป็นฐานข้อมูลสมุนไพรท้องถิ่น

ตัวยาสสมุนไพรร: ท่านใช้พืชอะไรบางในพื้นที่ยี่สะท้อน? (แนะนำให้ถ่ายภาพและจดชื่อพื้นเมือง)

การเตรียมยา: ท่านมีการวิธีอย่างไร (เช่น ต้มเคี้ยว, ตองเหล้า, ปั่นลูกกลอน, หรือใช้สด)

การเก็บรักษา: ท่านมีเคล็ดลับในการคัดเลือกวัตถุดิบและเก็บรักษาสสมุนไพรรอย่างไรให้คงสรรพคุณ

3. ทักษะการและการบำบัด (Therapeutic Practices)

การนวดรักษา: เน้นเส้นประสาทหรือจุดสัจญาณเป็นพิเศษ?

การใช้ความร้อน: มีการประคบสสมุนไพรร การย่างไฟ หรือการอบไอน้ำสสมุนไพรร

ข้อห้าม/ข้อควรระวัง: ภูมิปัญญาพื้นบ้านมักมี "ข้อห้าม" (เช่น อาหารแสลง หรือข้อปฏิบัติหลังการรักษา) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญ

4. จิตวิญญาณและจารีต (Cultural & Spiritual Aspect)

ในชุมชนหมู่บ้าน มักจะมีพิธีกรรมหรือความเชื่อที่มาพร้อมกับการรักษา

การไหว้ครู: มีการทำพิธีหรือการตั้งจิตอธิษฐานก่อนการรักษา

คติธรรม: ท่านมีหลักปรัชญาในการรักษา (เช่น การรักษาด้วยใจ, การให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต)

תורת המשפט

การทำนวดแผนไทยของนายวัน เข็มละออง

